

IMPULS

Butlletí de la LLAR CATALANA
de Menorca

Any I

Núm. 2

EXTRAORDINARI

Mahó, 1.º Novembre del 1938

IMPRESSIONS D'UN CREPUSCLE

Aquella posta era tot un espectacle. Era un decorat immens, magnífic, amb tota la gamma de colors que pot existir des del roig pàl·lid al blau intens, mostrant al fons amb destacadíssim contrallum, la trencada silueta de les muntanyes de Mallorca. El mar, barreja de flama y zafir, semblava haver-se immovilitzat i era taula, talment d'espill, del grandios escenari que s'albirava. Reflexos de roentor i tanmateix, una atmósfera d'una suavitat infinita.

Enllà d'enllà, eren uns nuvolets aturats a mig aire, els que donaven un relleu, per bé que allunyat, del decorat de fons. Fins n'hi havia un que semblava eucastat davall el cim del Puig Major, i lluia com un manyoc de finíssims fils d'or.

L'ànima de l'espectacle un sol vermell a reventar, s'acostava poc a poc a la carena de la serralada, i hauríeu dit que ho feia amb una satisfacció íntimament relacionada amb l'espectacle que ofería.

Jo vaig restar llarga estona contemplant tot aquest escenari. L'obra era silenciosa, d'un silenci que no semblava silenci, de tanta quietut que hi havia. Hom es sentia petit i gran alhora. Ara era un desig de cridar, en un esclat d'entusiasme, que t'engrapava, com tan aviat era un desig immens que allò perdurés sempre, sense gosar trencar mai la sublim sinfonia que es presentia.

Jo, aleshores, hauria volgut ésser poeta per a cantar la gran meravella. Però, vaig sentir-me, com mai, home. Allà al fons, destacant-se damunt un blau d'una intensitat accentuadíssima, hi havia la silueta d'aquelles muntanyes, auriolades d'or, perfectament retallades. Eren, — són, — muntanyes de Mallorca.

I va ésser una punxada infinita, una dolorosa impressió, al considerar que darrera aquell espectacle, darrera el decorat, hi havia tota la negror, terriblement freda, d'unes ànimes de verí, mentre unes altres havien de callar. Era d'allà, d'aquella fornal que anava apagant-se poc a poc, creant tonalitats noves en els colors del cel i del mar, on cada dia, irremeiablement, sortia la mort cavalcant corcers metàl·lics, en la recerca d'objectius dignes de la seva voracitat. Nosaltres la sabem aquesta fam, perquè n'hem rebut conseqüències. I la saben els poblets indefensos de la nostra costacatalana, i de la de València, Alacant, Cartagena... I la sab, massa terriblement, Barcelona, la meua volguda Barcelona. És d'allà, d'aquella fornal ara apagada, on el roncar d'uns motors porta pressentiments d'horror i de ràbia i d'odi...

És un airet fi, com impulsat per una mà de fada, el que m'ha fet esborronar la pell i sentir un calfred de neguit. I he marxat i al llambregar per darrera vegada aquella silueta, des del Cap de Formentor a Capdepera, submergida ja en una boirina blanca, quasi borrosa, he llucat també el primer es-

tel de la nit, el qual m'ha semblat que em deia cosa d'esperança i altres cosetes per l'estil. Mentalment, li he contestat que no necessitava cap moixaina.

Això he pensat, per alguns pobres d'esperit...

GRATITUT

Regraciem amb tota sinceritat a la premsa menorquina, l'amable acolliment i la felicitació amb que ens han volgut honorar, amb motiu de la sortida del primer número d'IMPULS. Estem contents i no cal dir que procurarem, en tot el què el nostre esforç permeti, correspondre als bons desigs que els amics que en ella actuen han posat de manifest.

JAUME PUIG

Amb ocasió del primer aniversari de la "Llar"

Ja fa un any que es va fundar la «Llar Catalana». Un any, cercle de temps que pot semblar molt curt o molt llarg segons el punt de vista des del qual fem el compute. Per als qui han viscut aquest temps abocats dins el torbellí triomfal en que s'ha desenrotllat el primer any de la vida de la Llar, els hi semblarà, segurament, que era ahir mateix que es començaren les agradables reunions; per als qui han tingut de treballar de ferm per a fer-la anar endavant ja els hi semblarà, tal vegada, més llunyana la data de partida, i per els qui havem estat observant amb simpatia, sí, però amb certa fredor, també, el transcurs d'aquest any d'existència de l'Entitat, ha estat suficient per a poder notar que, separant un escollit nombre, la major part dels qui concurreixen al local social, el mateix si són de Catalunya estricta com si són de l'illa, ens tenen molta simpatia però no es donen compte de la seva germanor. Volem dir que a molts dels qui varen venir de la Península els hi fa l'efecte de que han constituït una Llar a una regió que no té res més que veure amb ells que la Història comuna a tots els pobles d'Espanya, i per molts de l'illa no són més que uns simpàtics estranys que volen guanyar-se les nostres simpaties, a la vegada que amb els seus actes i festes recorden la seva terra i suavitzen la seva enyorança. Però no ho veiem pas de la mateixa manera els qui ja fa anys que, a la mesura que ens és possible, anem seguint el desenvolupament de Catalunya a partir de l'època de la Renaixença. Per a nosaltres no és res més que una nova flamarada del foc que amb més o menys intensitat, ha existit sempre en la nostra Illa. I per a demostrar l'exactitud de la nostra opinió, només cal recoma-

nar als qui es van interessar pels assumptes de Catalunya, que s'interessin també per la Història de Menorca, amb la seguretat de que han de trobar-hi molts fets que faran que els llaços que els uneixen amb els consocis de la Llar siguin més forts que mai. També pensem que aixó de fullejar històries no ve bé ni és agradable a tothom, per més que per alguns ho sigui molt, i és així que per a demostrar, dins la brevetat d'un article, que no és cosa d'ara el sentiment català a Menorca, reproduïm a continuació part de la Comunicació enviada al Congrés de la Llengua Catalana per l'il·lustre escriptor menorquí Angel Ruiz i Pablo l'any 1907, és a dir, fa 31 anys, i que l'autor titula «Rastre que varen deixar en el llenguatge menorquí les dominacions angleses». Només reproduïm part de la Comunicació per dues raons: primera, per la manca d'espai que tenim i segona perquè la part que deixem d'inserir és la que menta els mots anglesos que fa trenta anys eren usats aquí Menorca o més ben dit a Mahó, però que amb el transcurs del temps molts d'ells han quedat en desús i els que encara s'empren alguna vegada, no sempre ho son amb la deguda propietat. D'aquest concepte, els que fan referencia al joc de nois, els quals es conserven amb bastant integritat (com succeeix encara avui per tot arreu amb la major part dels esports de procedència anglesa), però de totes maneres optem per no reproduir-los en aquesta ocasió per creure que no és d'interès respecte a l'assumpte que estem tractant.

La reproducció és feta lletra per lletra i tal vegada us fixareu en què l'escriptura de Ruiz i Pablo no s'ajusta bé a les normes dictades per l'Institut d'Estudis Catalans, però als qui tal cosa ob-

servin els hem de dir que tinguin en compte que ho va escriure l'any 1907 i que aleshores era molt corrent entre els escriptors catalans no ajustar-se a unes normes determinades.

La part de la Comunicació que s'esmenta és com segueix:

«Respetables senyors: Per primera vegada's veu representada Menorca en les solemnitats y festes de la Renaixença catalana, y honra tan alta m'ha tocat a mi, no per los meus mereixements, sinó per la bona voluntat del qui es l'ànima d'aquesta memorable Assamblea. A les montanyes menorquines no hi n'ia l'àliga, com a les de Catalunya y Mallorca, la Cerdanya y Roselló, y vosaltres, benemerits organitzadors d'aquest Congrés, no poguent cridar d'allà un'àliga, os aveu contentat que vingués una gavina. Y no extrañeu la comparansa, perquè ella es la qui més be escau al qui ve d'una roca tan parescuda a una vaixell navegant cap ahont naix el día, gelós de rebre, abans que totes, la primera besada que envia el sol a les terres espanyoles.

Quant me van encarregar una comunicació per aquesta Assamblea, mestost era tart perquè pogués jo preparar un treball, si no prou digne de l'auditori y de l'ocasió, de més profit y de més volada que la comunicació que veng'a llegirvos. En qüestions filològiques som llech, en les gramaticals un negat y per sí això no fos prou, per fer vassar le masura de les meves ignorancies y de la meva inutilitat en aquest Congrés, ma llavor literaria, tant per sa importancia com per sa magnitud, més be ha sigut castellana.

Deuria sentirme, per lo tant, empagahit, de presentarme devant de tants y tant benemerits conradores de la gloriosa llengua catala-

Confiam en el poble català, capaç de rivalitzar en heroisme amb tots els pobles de la terra, d'igual manera que estàvem segurs de la inexpugnabilitat de Madrid. — (NEGRIN).

na, jo, qui a mon insignificant bagatge literari tan poca cosa hi tinc escrita en català. Solzament puch presentar, com a títol de ma presència en aquest Congrés, l'amor, mon ver amor a la llengua de ma mare.

Y en tal concepte si que som digne representant de la meua terra. Allà tots estimen la llengua pròpia; no'n parlam altre mentres no ho privi la deguda cortesia ab els forasters; però estimantla tant, essent cosa tan pròpia nostra y tan aficada al corno ham fet per ella lo que deviem, no hi hà prèss allà encara'l foch de la Renaixença, som, diguemho ab un mot que comprendreu tots els que lligiu nostre Bolletí, dels qui tenen «molta sòn».

Menorca es estada sempre, per sa posició en mitx del Mediterrani, en el camí que fan y han fet els navegants de tots los sigles que son anats y vinguts de l'Orient a l'Occident y per son famosíssim port de Mahó, terra de passada, punt d'aturada, com els hostals, y terra de conquesta. Varem esser de tots los pobles navegants y colonisadors de l'antiquitat y varem caure en mans dels musulms quan hi va caure tanta part d'Europa. Un rey d'Aragó, Alfons III, net del gran Jaume, la va segellà ab les quatre glorioses barres, quan ja hi havia molts d'anys que catalanes eran Mallorca y Valencia. Y per sigles y sigles Menorca fou catalana y espanyola. Institucions, lleys, franquicies, llengua y costums, tot va seguir allà, poch més poch manco, la sòrt y'ls alt-ybajos que seguí a Mallorca, fins qu'Anglaterra hi va posar demunt ses urpes formidables.

Tres vegades nos possehí Anglaterra y una vegada França, (aquesta per molt curt temps) y aquestes dominacions extrangeres van deixar solch a Menorca; però molt més n'ha deixada la Administració Central, perque essent Menorca un baluart que's precís de-

fensar, com dama que mols festejen, la gent d'armes hi hà estat sempre, allà en una proporció molt més important que a cap altre regió espanyola. Mallorca ab més de doscents cinquanta milhabitants, no ha tingut may més guarnició, y de vegadas n'ha tingut maico que Menorca, qui solzament conta ab quaranta mil ànimes.

Y maldament això, adhuc tantes y tan formidables influencies, Menorca conserva viva y no gaire més feta malbé que a Mallorca y Catalunya, la llengua pròpia. Tenim a n'el nostre llenguatge, a sa sintaxis y a sa prossodia, influencies extrayes. ¿Quine regió no les té? Però l'influencia del castellà es estada més sensible, com per totes parts, entre'ls ciutadans. La gent del camp la conserva ben sencera.

L'enseyansa oficial es la qu'ha fet més maig en la nostra parla, y fòra de la conversa no se usa més que'l castellà; però encara hi queden,—y l'us y costum fan que les lleys ho respectin—, escrits en menorquí, 'ls contractes d'amitges

—Qui ets tu?

—Sóc un català situat al fortí inquebrantable i invencible de l'amor i de la defensa de la meua terra.

—Què vols? Per què estens la metralla i fas córrer la sang?

—Lluito contra els invasors de la meua Pàtria: lluito davant del món i de l'espai infinit pel nom i l'existència de Catalunya. Vull guanyar i merèixer la pau que estimo.

**NO PODRIA VIURE
SENSA LA LLIBERTAT.**

Companys.

entre propietaris y pagesos, y encara tal vegada hi trobariem allà colca seyor qui s'escriu ab sos amitgers en la llengua de la terra.

Han seguit, per tant, a Menorca, 'l mateix procés que a tota terra catalana, la decadencia y desnaturalisació de la llengua dels nostres avis, y per això mateix me consider excusat de perlarvos sobre aquet tema, que tots sabeu bé de cor. Mes us ne vull parlar d'un altre, ben propi d'aquella roqueta, ben peculiar y de cap altre regió catalanesca conegut. Vull parlar del rastre que dins nostre llenguatge va deixar la dominació britànica, y n'os vull parlar de l'influencia que deixà en los costums y caràcter menorquí, per no passar dels quinze minuts que m'han donat de tasca».

A rengle seguit, dins de la Comunicació, s'esmenten els mots anglesos a que hem fet referència i després, com a acomiadament hi afegeix el següent:

«Vosaltres, me compreneu; més per si algú oygués fora d'aquí mos conceptes, tench d'esplicarme, perque s'ha dit moltes vegadas que nosaltres, els menorquins, som encara anglesos, som mals espanyols. Y no es ver: si jo estim aquestes paraules, no es en quant a extrangeres, sino en quant me porten recordances de l'infantesa, flayres del goig sense núvols dels primers anys de la vida. He dit».

Com podeu veure no s'hi considerava gens extrany, Angel Ruiz i Pablo, entre els catalans, devent fer constar que no va ésser aquest l'únic contacte que el nostre il lustre escriptor va tenir amb la Renaixença catalana, sinó que més bé podem dir que a partid'aquest fet ja no el va perdre més durant la seva vida.

Per avui sols ens resta dir que ens dóna molta satisfacció i molt de goig, veure l'honrosa i ferma tasca que té començada la Llar.

X....

Catalunya ha fet molt per la guerra i jo asseguro que ho donarà tot, perquè el triomf en la guerra és la llibertat i la pau. — (COMPANYS).

PALAMOS EN LA TARDOR

Just, just el sol naixent treu el nas en l'horitzó, hom sent el tup, tup de les "trenyines" que carregades de peix viu que salta, ja s'atansen a la platja.

Molt matí encara, Palamós ja deixa el llit. Les dones agafen el cistell i el moneder i fan via a la plaça de la verdura, a la plaça del peix, i després, a les taules de gallina y del porc. Amb el cistell feixuc al braç, cuiten a tornar a casa, puix no poden tardar gaire estona en deixar-se sentir les sirenes cridant cadescuna llurs treballadors i treballadores, i cal primer donar l'esmorzar, deixar l'olla al foc, covert de cendra, que cogui poc a poc.

Aquest és Palamós. Poble noble i feiner.

Palamós és dels primers amb l'indústria su-rera. Mil·lions de taps es fabriquen diàriament que s'expedeixen per tota Espanya i l'extranger. Artístics treballs de suro fi, surten de les seves fàbriques. Calendaris del mateix, cada any se'n fabriquen a milers.

Quan les sirenes anuncien migdia, la carretera, passeig i carrer major, s'somplen de riuades de gent riallera que surt del jou de les fàbriques, cuitants retornar a la llar.

També té la seva part de poble pescador. A aquets, als pescadors, sempre els veuríeu tant en l'hivern com en l'estiu, amb pantalons blaus arremangats fins als genolls, samarreta de cotó i una gorra tota tronada plena d'es-cata de peix. Tots ells bona gent i no menys fei-nera. Això no vol dir que a les tardes no els agradi anar a la taberna de can Ballesta o can Blau, a passar un rato fent el «cau», el «truc» o el «burro», alçant de tant en tant el porró ple d'un vi aspret i gras d'esperit, que fa pe-tar la llengua al paladar, mentre que llurs mu-llers repassen les xarxes a la platja assegudes a la vorera de la mar. També solen armar algun cor, sentats al voltant de la taula amb les cares sofocades y vermellotes de la calor viva y el tuf del fum de tabac dolent, cantant amb veus de baix i fins algun pinyol, esgarga-

mellant-se, destroçant una cançó pujada de tò i més antiga que la picor, fent-se molt promp-te els amos de la gresca. Mal aniria que no po-guéssin passar aquestes estones d'esplai. No tot ha d'ésser desafiar les nits de frau, mullar-se fins el ossos ó jeure a aixopluc dels llaguts tombats a la platja.

Palamós també és una figura important en les belleses de la costa brava.

La formosor de la platja de «La Fosca» vista des del cim de Sant Esteve es ben prego-na. Hom veu la llarga platja de sorra fina en forma de mitja lluna. La mar que puja amoro-sa a besar-la i sembla entornar-se'n de punte-tes. A la vorera de l'arena s'aixequen els bo-nics xalets, el moderníssim Hotel «Roca Fos-ca» i l'important Hotel «Geroglífic», amb els seus grans finestrals...

A pocs metres de la platja, es troba un frondós pinar. Olors de pi i de romaní barre-jats amb el salobre de la mar...

No gaire lluny, es troben la cala «Salgué» i «Cala Mergarida», que en contrast amb la fina arena de «La Fosca» aquestes son de cò-dols rodolins. Palamós en sí, és voltat de la mar blava. Platjes, cales o gegantinas penyes, quasi l'encerclen.

Els carrers de Palamós, la majoria llargs, rectes, asfaltats i completament nets, son l'es-pill dels seus set mil habitants.

¡Quins seran els palamosins que no guarda-ran algun record del Carrer Major!

Tots els dies a l'hivern, a las sis del cap-vespre, la jovenalla plena d'il·lusions i amb la rialla sempre a punt d'esclatar, es passeja, uns en grups de nois fent la guitza de tant en tant a un altre grup de noies al passar pel seu costat. Altres, amb grups de parelles, comen-tant el ball del diumenge passat o la pel·lícula del Carme ó del Concs i d'altres més decidits ó més assortats, passegem al costat d'alguna palamosina dient-se secrets i mirant de tant en tant que el pare d'ella no els vegi.

Per aquest sentiment de llibertat, per aquest amor a la República i a les fórmules democràtiques que assegurin la llibertat, es posen en tensió totes les energies de la raça. — (COMPANYS).

¡Qui de jovenet quant tot li és de color de rosa, no ha tingut una il·lusió curulla d'innocència i puresa! Quantes vegades hom haurà passejat amunt i avall del Carrer Major tot xuclant ambdós un caramel ó pelant castanyes calentes, cremant encara, aquesta il·lusió! De vegades aquesta il·lusió hom se la pren com una realitat però a la fi es tenia d'esvair com totes les il·lusions encara que sempre resten unes engrunes, unes deixalles, que hom no les pot oblidar. Les serva constantment perquè és el record d'aquells anys que es creia viure en la realitat i al passar aquest, es dona compte que tot váren ésser vanes il·lusions.

El diumenge, Palamós canvia d'aspecte. Sap treballar, però també es sap divertir. Al matí, mig poble, joves i grans, van cap al passeig. Es l'hora de les sardanes. Joves i vells, nois i noies, es donen la mà i salten i ballen. Ballen una bona sardana; hom saltaria tres dies seguits sense cansar-se. El Passeig, a dues passes de la mar, amb les dues rengleres d'arbres plens de fulles, alguna de les quals de tant en tant deixa caure a terra amb recança, cobrint-los d'una fina i boleiadissa alfombra, pren un aspecte de Festa Major.

Després de dinar, els carrers són transitats per grups de jovent ben mudat, amb el séc als pantalons, abric sota el braç, alguna parella i colles de noies que la més petita cosa les fa esclafir amb franques rialles.

Una part del poble amant del camp, fa via fòra vers els olorosos pinars del Figeurà i la Vitllocod; la ginesta hi creix amb grans matolls. Altres fan via al cinema i la majort part, al fosquejar, van cap a les diverses sales de ball on el jovent palamosí amic de la dansa, no hi falta.

Quins batecs que hom li feia el cor quan al sortir del cinema Carme ó del Concs s'enca-minava al ball ¡Les dues hores més felices de la vida! Rialles i alegria entremig de dinàmics foxs i rumbes. Hom voldria que durés tota la nit, fins al matí, al costat de la bonica parella, rient y ballant.

.....

19 de juliol. Els capitalistes i militars corromputs, no contents en tenir el peu al coll del poble, volien acabar de xuclar-li la sang. Però el poble s'aixecà en Revolució i els primers, al veure's perduts davant la bravura de

la classe obrera, demanen ajut a Itàlia i Allamanya a canvi de qui sap què.

De la Revolució, esdevé la cruel guerra. Guerra de destrucció i d'assassinats per part dels rebels.

En aquestes hores tràgiques de la Pàtria, Palamós va dir PRESENT i dotzenes i més dotzenes de palamosins abans pacífics treballadors i bons a disfrutar, han empunyat les armes per defensar-la de les urpes dels rebels i estrangers, i lluiten al front i donen la vida, i a altres, fent justícia a llur valentia els ascendeixen. Hi ha palamosí, abans modest obrer, que avui és Capità.

Més endavant els avions estrangers, deixen caure contínuament llur carga de metralla mortífera, sobre el poble innocent i indefens.

Llars destroçades. Dones i noies en la flor de la juventut pagant amb la vida les ambicions d'aquells que prometeren i juràren defensar al poble i avui s'han girat en contra d'ell i l'assessinen. Aquell Palamós pacífic i noble s'ha esdevingut en una vall de tristor. Arreu cases en runes. Barris sencers. Més d'un centenar de famílies han quedat sense llar veient llurs mobles, records d'alegries i tristeses, esmicolats sota les parets tombades i negres de foc.

¡Que has fet Palamós perquè així et tractin! ¡Quina culpa tenen les criatures innocents, els carrers que de petit hom hi passava i ja no hi podrà passar sinó trepitjant runes i llars desfetes! Quina culpa tenen de les ambicions inhumanes! Arreu cares tristes. Però en mig d'aquesta tristor, Palamós ha repetit, PRESENT, i les màquines no deixen de treballar, les xemeneies escupen fum negre i la indústria surera no s'interromp per a res, i potser una altra indústria que ens interessa més directament, surt de l'esforç de les dones palamosines.

Ja tornarà a sortir el sol en el cel nítid de Palamós. Ja tornaran aquells dies de joia i un altra jovenalla ens substituirà a nosaltres i passejará les seves il·lusions pel carrer Major. Però aquets i nosaltres, el diumenge al matí, ens donarem mans i ballarem sardanes al Passeig a l'ombra dels arbres florits de noves fulles i amb els nostres cors curulls de noves esperances... I Palamós tornarà a ésser el poble pacífic, noble i feiner.

T. ARSILLACH

Mahó, novembre 1938.

Sóc el President de la Generalitat i el nom de la Generalitat és el nom històric del Govern de la democràcia catalana. — (COMPANYS).

Documental del mes

CURSOS

Tal com estava anunciat, el dia 17 d'octubre passat es donà començ als cursos de francès i català, i el 18 al d'anglès.

Continua actualment amb veritable interès, el desenrotllament de les classes.

OBITUARI

El dia 25 de l'anterior morí el soci d'aquesta entitat, Llorenç Pons.

Descansi en pau el company i rebí la seva família la ratificació del nostre condol que en el seu dia li expressàrem.

DESPLAÇAMENT

Nomenat Milicià de la Cultura pel cinquè Sector de Milícies d'Artilleria, Ciutadella, el nostre amic Jaume Puig, President de la Llar, el dia 24 darrer marxà vers aquella ciutat en compliment de la seva obligació.

No obstant aquest desplaçament, el Consell Directiu l'hi ha ratificat la seva confiança i unànimament l'ha mantingut a la Presidència,

havent acceptat l'amic, fent constar una vegada més el seu ferm desig de continuar treballant per la nostra entitat que ho és en

Ve l'hivern

INÈDITES

*El xerric de la muntanya
sa bufanda s'ha posat
i amb les seves espardenyas
a dur llenya s'és anat.
—És l'hivern que ja s'acosta—
diu aquell que el veu passar;
quan el xerric s'embolica
el fred no es fa esperar.
Els rosers, les seves fulles,
ja totes les han llançat
sota d'ells, amb les ventades
en munts s'han arreplegat.
Els arbres ja es despullen,
també ses fulles se'n van,
molt prest per la tramuntana
arrossegades seran.
La verdor de les muntanyes
de blanc comença a vestir:
és que l'hivern ja n'arriba,
molt prest, molt prest serà aquí.
Les noies, a les sardanes
ja no hi van amb vestit blanc
tenen por que amb les plogudes
no se'ls embruti de fang.
El vellet que cerca l'ombra
en les diades d'estiu,
és al sol perquè l'escalfi
com a la llar fa el caliu.
I l'ocel que joiós piula
quan, l'estiu, el sol és nat,
està trist al cim de l'arbre
car no troba el gra de blat.
La formiga ja s'amaga
duent son menjà a recó
coneix que l'hivern s'acosta
i té por de sa fredor.
Fins l'oronella és fora
a cercar altra escalfor:
com es coneix que s'acaben
les diades de tardor!*

ANLOVA.

Mahó, octubre, 1938.

conseqüència, per Catalunya.

Estem segurs que els nostres amics veuran amb complaença, aquesta decisió del Consell.

ALTES

Han estat donats d'alta durant el mes darrer, com a socis de número, els corresponents als números 490 al 513, ambdós inclussius.

El nervi civil de Catalunya, el seu proletariat i la classe mitja, tenen feta, de temps ha, la resolució firmíssima de no cedir la seva llibertat a les agressions de l'invasor.-(NEGRIN)

Nota d'organització

Als companys destacats:

A darrera plana, es continua la relació de les obres existents a la nostra minúscula Biblioteca, per tal que pogueu escollir l'obra que us interressi, la qual, trametent-nos un comunicat fent constar el títol de la mateixa, us serà tramesa tot seguit cas de trobar-se a

la nostra Biblioteca; en cas contrari, tan prompte ens sigui retornada, us serà tramesa tot seguit.

EL BIBLIOTECARI.

La rel íntima de Catalunya està nodrida de substàncies lliberals. No han estat fets, ella ni els seus fills, per a la servitud colonial. — (NEGRIN).

ELS CATALANS A TOTS ELS FRONTS

(Text radiat pel Comissariat de Propaganda de la Generalitat, des de les emissores barcelonines el dia 4 d'Octubre anterior).

Ahir va fer exactament un any que els catalans del Principat a la republicana illa de Menorca bastien el seu casal i s'aplegaven tots junts, en aquests moments tan difícils per a l'illa, per treballar, per treballar solidàriament i sota una mateixa bandera, la de la Llar, per la República, per Menorca i per Catalunya. Era un fogar català més, però aquest no en un país llunyà ni estranger, ni de parla diferent, sinó que aquesta Llar obria les seves portes acollidores dintre dels límits en els quals, de segles, senyoreja la nostra llengua: l'esperit de la nostra Cultura, que és com dir l'ànima de la nostra raça.

Entre les innombrables Llars i Centres Catalans que es troben escampats arreu del món, aquest centre regional de Catalans a la més fidel de les illes venia a cumplir una tasca ben imprescindible en aquesta hora cruenta: recordar a cada moment als menorquins que part d'allà de la mar hi havia un poble que era igual a ella en llengua i esperit de llibertat que no els oblidava i aportar als soldats catalans que fan la vetlla de l'illa l'escalf d'una família, d'una Llar, d'unes biblioteques i unes publicacions catalanes que periòdicament es té cura de trametre burlant la vigilància dels pirates de l'aire i de la mar que senyoregen en aquella altra illa tan enyorada de Mallorca.

Però els germans nostres que s'aplegaven a la Llar Menorquina tenien una major ambició. Volien demostrar també, com tants i tants altres casals catalans que han restat fidels a la Pàtria en aquesta hora de prova que no havien oblidat la seva llar païral, la soca mare d'on havien sortit els primers colonitzadors catalans de l'illa, i d'on havien sortit ells mateixos, i que si les circumstàncies no els permetien ajudar els seus germans que plantaven

cara a l'invasor al Segre o a l'Ebre amb l'esforç del seu braç, ni ajudar-los amb l'aportació generosa d'uns queviures per al nodriment de les seves dones i infants, no per això havien de restar impassibles i podien també fer alguna cosa per alleujar les sofrances de la seva terra.

Els pirates de l'aire un matí de primavera escamparen la mort i la destrucció en una vila del Vallès. "Jo no podré perdonar mai els responsables de semblant massacre", feia esclamar horroritzat a un noble esperit estranger l'hecatombe de Granollers. La Llar Catalana de Menorca obria una subscripció per ajudar les víctimes.

I dies enrera rebien un xec amb l'import total de la suma recaptada: 50.000 pessetes. 50.000 pessetes vingudes de la Catalunya insular, de l'única terra lliure de la Catalunya insular, que sembla que ens cridin: "Els avions que la germana nostra, Mallorca, us envia, catalans, perquè escampin la destrucció i la mort pels vostres camps, les vostres viles i ciutats i ports, no és pas ella que us els fa venir, són els estrangers que la tenen esclava i que us volen esclavitzar a vosaltres també. Accepteu, com a prova d'això que us diem, aquest missatge d'amor i de solidaritat que els catalans de la lliure Menorca us enviem com a testimoniatge del sentir vertader de les illes. Ells són qui han sentit la veu profunda de la terra i ells n'han estat els fidels interpretadors. Quan els regrecieu en nom vostre feu-ho també per nosaltres. Adjunteu la nostra admiració a la vostra. Als seus crits i als vostres de salutació i enardiment adjunteu-hi també el nostre Visca la República! i el nostre Visca Catalunya!"

I nosaltres que hem sentit aquesta veu de la raça hem volgut dir-vos el seu missatge en aquest moment en què, emocionats, us fem conèixer què ha fet per Catalunya la Llar Catalana de Mahó.

Catalunya va recobrar en la República el camí inicial de les seves llibertats autònomes i va adquirir uns deures i uns drets als quals restarà fidel en una germandat de sentiments i d'ambicions. — (COMPANYS).

Catàleg de les obres existents en la biblioteca de la "Llar"

- «Digues-me que és amor», Domènec de Bellmunt.
- «Correspondència familiar i de societat», C. A. Jordana.
- «Resum d'història del catalanisme», A. Rovira i Virgili.
- «Ortografia catalana», R. Obradors i Rovira.
- «Geografia elemental de Catalunya», P. Blasi.
- «La filla d'En Tartarí», J. Santamaría.
- «Cançons populars humorístiques», J. Amades.
- «L'oreig al desert», M. Llor.
- «Visió econòmica de Catalunya», Vol. I-II, L. Creus.
- «La vida i les lletres de Júlia de Lespinasse», C. Pi y Sunyer.
- «La rica pobra», Roig i Raventós.
- «Ferràn II i la ciutat de Barcelona», Vol. I-II-III, J. Vicenç i Vives.
- «All i salibre», J. M. de Segarra.
- «Tartarí de Tarascó», Alfons Daudet.
- «L'Espanya de Carles III», Casanova de Seingalt.
- «El retorn», A. Maseras.
- «La casa Tellier», Guy de Maupassant.
- «Sulamita», Kuprin.
- «L'home invisible», H. G. Wells.
- «Dicc. Català-Castellà - Castellà-Català», J. Civers Sormani.
- «La Formiga» (Teatre), Ignasi Iglesias.
- «L'art grec a Catalunya», Dr. G. Bosch Gimpera.
- «Herman i Dorotea», Goethe.
- «La divisió territorial de Catalunya», Conselleria Econòmica.
- «Mr. Dalloway», Virginia Woolf.
- «Mig minut de silenci» (Quaderns literaris), Maurice Baring.
- «Teresa Desqueirouse» (Quaderns literaris), François Mauriac.
- «Tres aventurers italians a Barcelona» (Quaderns literaris), C. Pi i Sunyer.
- «Dues ànimes» (Quaderns literaris), Paul Heise.
- «Una adolescència» (Quaderns literaris), Josep Sol.
- «Diumenge de Juliol» (Quaderns literaris), Carme Montoriol.
- «La sinfonia del silenci» (Quaderns literaris), Apel·les Mestres.
- «L'arbre del bé i del mal», Alfons Maseras.
- «Els primers amors del jove Blauet», Murger.
- «Els nodriments terrestres», André Gide.
- «Vides paral·leles», Plutarc.
- «Història», E. Bagué y J. Vicens.
- «Història de Catalunya», Ferran Soldevila.
- «Gramàtica catalana», Pompeu Fabra.
- «Relacions», Josep Pla.
- «Líriques», M. Costa i Llobera.
- «Nausica», Joan Maragall.
- «Història de Catalunya», (Primeres lectures), Ferran Soldevila.
- «Antalogia patriòtica de la poesia catalana», Josep Jane i Oliver.
- «Les decapitacions», Pere Quart.
- «Les metamorfosis» Vol. I., P. Ovidi Nasó.
- «Diàlegs dels déus i de les divinitats marines», Lluïcia Samosata.
- «Contes de la Viu-Viu i de la Xiu-Xiu», J. Puig Pujades.
- «El seductor devot», Maurici Serrahima.
- «Crim», (Quaderns literaris), Mercé Roreda.
- «Remors de veus al cementiri», E. M. Ferrando.
- «La bella i el Monstre», (Quaderns literaris), Lluís Capdevila.
- «Els presoners del Càucàs», (Quaderns literaris), Xavier de Maistre.

No són grans els pobles per la seva extensió territorial, sinó per l'aportació que fan al patrimoni de la Humanitat i el solc que marquen en les pàgines de la Història. — (COMPANYYS).